

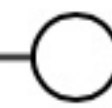
Hoe iets tot stand komt – over *No Longer Not Yet* van Katja Mater in FOMU

Essay 30 januari 2026

Laure van den Hout werd geraakt door *No Longer Not Yet* in het FOMU. Voor deze tentoonstelling heeft kunstenaar Katja Mater een selectie gemaakt uit de collectie van het museum, die gecombineerd met nieuw eigen werk leidt tot meer dan vijftig 'ingrepen'. 'De aandacht die de maker besteed heeft aan het vastleggen van een moment, wordt door Mater als het ware verlengd, soms door 'm te verleggen: met zorg ontwerpt ze een ruimte waarin de beelden overdrachtelijk gemaakt worden.'

Delen

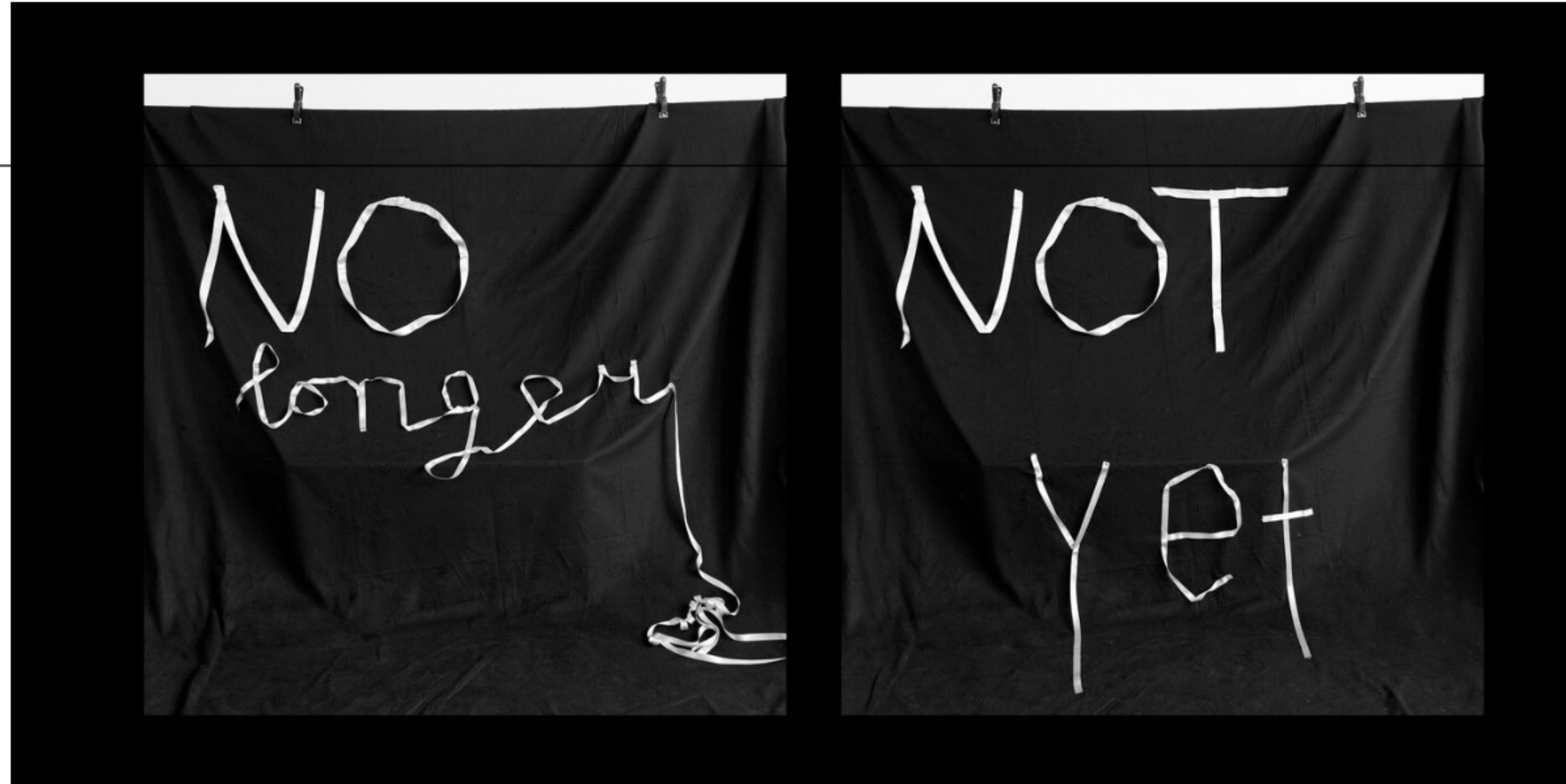
Cookies

Een tweeling staat naast elkaar. Ze houden een vis vast. De een de kop, de ander het achterlijf, de staart. Terwijl de camera op hen gefocust blijft, lopen ze langzaam van elkaar weg, zonder hun lijf of gezicht van de camera af te draaien. De vis blijkt doormidden te zijn gesneden, en wordt nu een vis met tussenruimte.

Delen

Het is een scène uit de IJslandse film *The Love That Remains* (2025) van Hlynur Pálmason. De film volgt een gezin met drie kinderen, ouders die scheiden, moeder kunstenaar en vader werkzaam in de visserij. Het is een intiem portret van hoe mensen samenleven en wat er soms tussen komt. De vis die uit twee delen bestaat, is zowel macaber als een verbeelding van mogelijkheden: twee interpretaties van wanneer ergens een gat valt.

Katja Mater – No Longer Not Yet uit de reeks Kijk met Beide Ogen, 2025 © Katja Mater / courtesy LambdaLambdaLambda.

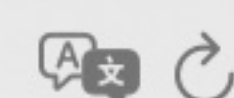
Delen

Ik moest aan deze scène denken tijdens mijn bezoek aan *No Longer Not Yet* in het Antwerpse FOMU. Voor deze tentoonstelling heeft kunstenaar Katja Mater een selectie gemaakt uit de collectie van het museum, die gecombineerd met nieuw eigen werk leidt tot meer dan vijftig 'ingrepen'. Mater heeft voor elk gekozen collectiestuk een zorgvuldige presentatie ontworpen, waardoor nieuwe ruimte ontstaat om naar de beelden te kijken. Zo combineert Mater bijvoorbeeld oorspronkelijk opzichzelfstaande beelden, die daardoor ineens fungeren als een serie. Zoals de foto's van een horloge die Georges Filleul schoot als productfoto's voor Cordia. Ze plaatst de verschillende foto's bij elkaar, waardoor het een serie over het verstrijken van tijd lijkt te zijn, wordt. En de verzameling slapende wezens die vertegenwoordigd zijn in de FOMU-collectie. Opeens horen ze naast elkaar, kijken wij naar hen die in slaap verzonken zijn en zelf dus even niet waarnemen: een kat, een kindje, een pater, zonnebaders.

Van de foto van Jacques Messin, *Einde van de totale verduistering van 16 september 1978*, laat Mater ons eerst de achterkant zien, waarop notities van de maker over sluitertijd staan. Pas in tweede instantie zie ik hoe een spiegel, geplaatst aan de onderkant van het frame waarin het beeld ligt, de oorspronkelijke voorkant zichtbaar maakt. De aandacht die de maker besteed heeft aan het vastleggen van een moment, wordt door Mater als het ware verlengd, soms door 'm te verleggen: met zorg ontwerpt ze een ruimte waarin de beelden overdrachtelijk gemaakt worden.

mistermotley.nl

venen, soms door in te vegen. Met zorg ontwerpt ze een ruimte waarin de beelden overdrachtelijk gemaakt worden.

MISTER
MOTLEY

.Longinus De Munter - De vermoeide pater, 1930-1950,
Collectie FOMU, P/1995/22/463 © Longinus De Munter.

Delen

Anoniem - Kat, liggend op een deken, ca. 1865, Collectie FOMU, 2022/88.

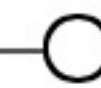
De trailer van *The Love That Remains* gaat gepaard met een voice-over: 'Er zijn geen radicaal-rechtse extremisten of moordenaars in deze film. Alleen normale mensen met normale emoties en normale problemen.' Ondertussen ziet de kijker het IJslandse landschap, een gezin met kinderen, kunst, een vissersboot. De stem vervolgt: 'We zien de kleine dingen van alledag: Wandelen, de hond in bad doen... sneeuw, eten, ingevroren vis, rubberlaarzen, de seizoenen... orka's, zomerjurkes, Jeanne d'Arc. Humor. Seks. Of juist geen seks. De dingen waar het echt om gaat.'

Die laatste zin: de dingen waar het echt om gaat. De schoonheid, of een van de vele schoonheden, van de manier waarop *Mater No Longer Not Yet* heeft samengesteld, zit 'm in het 'normale' dat zoveel ruimte krijgt. Dat levert buitengewone beelden en fascinaties op die blijk geven van de verwondering van de mens voor diens omgeving, diens naasten.

Cookies

Cookies

In een kabinetje grenzend aan de tentoonstellingszalen klinkt slechts Maters stem, er is geen enkel beeld te zien: 'Groepsportret op de binnenplaats van een instituut, anoniem. Groepsportret met onder anderen geestelijken, anoniem. Familie in open koets, anoniem. Dame met kanten muts, ca. 1970, anoniem. Portret van een dame, anoniem.' Terwijl ik op een bankje zit, denk ik na over het woord 'anoniem'. Enerzijds verwijst het natuurlijk naar de maker van het beeld, die blijkbaar onbekend is. Anderzijds gebeurt er iets raars, door de omschrijving krijgt het genoemde vorm, een omtrek wellicht, terwijl het daadwerkelijk afgebeelde ongekend blijft.

Eenzelfde manier van tonen zonder alles te laten zien, vind ik in de familiealbums die Mater presenteert in speciaal ontworpen vitrines, waarin ze staan – in de rug gesteund door een kussen. We kennen het concept fotoalbum, en weten dus dat zich daarbinnen een wereld bevindt, maar krijgen die hier niet te zien. Mater kiest ervoor het hoogstpersoonlijke, dat nooit voor de ogen van vreemden bedoeld was, af te schermen. Het mooie is dat wat je daardoor niet ziet, aan waarde wint.

Er is een fotoboek met fantastisch bergmotief op het voorplat dat de titel *Album van een man en een feestje in een villa of hotel met binnenzwembad* draagt. Die zin is al een wereld op zich. Iets beschrijven, maakt Mater tussen de beelden invoelbaar, is ook iets voor het voetlicht brengen.

De ruimte die een fotoalbum of kunstwerk belichaamt, wordt zo een wezenlijk onderdeel van de tentoonstelling. Zo ook in het fotoverhaal *Droits de regards* (1983) van Marie-Françoise Plissart. Plissart suggereert door de manier waarop ze montage inzet meerdere verhalen die in elkaar overlopen. Mater versterkt deze suggestie door het fotoverhaal verspreid over drie verschillende wanden te tonen. Samen vormen de muren een driehoek met – waar de punten elkaar zouden kunnen raken – doorgangen. Het blijft onduidelijk waar het verhaal precies begint en eindigt.

mistermotley.nl

**MISTER
MOTLEY**

Delen

Marie-Françoise Plissart – Droits de regards, 1983, Collectie FOMU , 2021/66/9 © Marie Françoise Plissart.

Cookies

mistermotley.nl

MISTER
MOTLEY

In plaats van een zaaltekst die je uitnodigt om de werken vanuit meerdere perspectieven te bekijken, zijn de interventies van Mater zodanig gearticuleerd dat ze je er automatisch toe aanzetten. Dat maakt *No Longer Not Yet* tot een intuïtieve tentoonstelling die aanspoort tot denken over de zorg die we besteden aan het bestaan, en aan de beelden die ontstaan als we dat willen vastleggen. Voor wie is het, van wie is het, hoe lang 'is' het nog zichtbaar?

De tentoonstelling heeft geen dwingende volgorde – de werken hebben nummers, maar ik heb niet het idee dat dat ook per se de volgorde is waarin je de tentoonstelling moet ervaren. Hoe dan ook, ik besluit de tentoonstelling met het Keizerpanorama – een 3D-kijkkast, in 1905 ontworpen door de Antwerpse fotograaf Joseph Maes. Een grote houten constructie met vijftig kijkers waarachter beelden te zien zijn.

Voor *No Longer Not Yet* maakte Mater *Kijk met Beide Ogen*: vijftig tekstwerken die je door deze lenzen kunt bekijken. Elke kijker representeert als het ware drie werkelijkheden: de een, de ander en die twee samen. Ik lees: A past, en: A future past. Go ahead, en: I got ahead of myself. Dear, en: Reader. Het brengt me opnieuw terug naar de vis met tussenruimte: het ene deel, het andere deel, en het geheel. De mogelijkheid verleden en toekomst te kunnen integreren: het nu dat No Longer verbindt met Not Yet.

Still uit de film *The Love That Remains* (2025) van Hlynur Pálmason.

—

De tentoonstelling *No Longer Not Yet* is nog tot en met 22 februari 2026 te zien in FOMU, Antwerpen. *The Love That Remains* draait in de filmhuizen en is te streamen via Picl.

Cookies